

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

ANTONIO TIZZANO

esitatud 25. märtsil 2004¹

1. Käesolevas kohtuasjas palutakse Euroopa Kohtul vastata, kas liikmesriigi eeskirjad, millega keelatakse maksta intressi eurodes vääringustatud nõudehoiusest, kujutavad endast EÜ artiklis 43 keelatud asutamisevabaduse piirangut niivõrd, kuivõrd need laienevad samas liikmesriigis teise liikmesriigi juriidilise isiku poolt asutatud tütarettevõtjale.

I. Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

2. Käesolev kohtuasi puudutab eelkõige EÜ asutamislepingu asutamisevabadust käsitlevaid sätteid, eriti artiklit 43.

3. Samuti tuleb mainida direktiivi 2000/12/EÜ², mis ei ole küll eelotsusetaotluse esita-

nud kohtu küsimustele vastamisel otseselt asjakohane, kuid millele on Euroopa Kohtu menetluses korduvalt viidatud.

4. Esmalt tuletaksin meelde, et sellesse direktiivi on kodifitseeritud kõik panganduses asutamisevabadust ja teenuste osutamise vabadust käsitlevad eeskirjad, mis olid varem kehtestatud eri direktiivides EÜ artikli 43 alusel.

5. Direktiivis sätestatakse muu hulgas, et avalikkuselt hoiuste või muude tagasimaksatavate vahendite kaasamisega võivad tegeleda ainult liikmesriigi pädevatelt asutustelt tegevusloa saanud krediitiasutused (artiklid 1, 3 ja 4); samuti nähakse ette, et juriidilisest isikust krediitiasutused, kes vastavad reale ühtlustatud nõuetele,³ võivad tegeleda tegevusloaga hõlmatud tegevusaladega lisaks

1 — Algkeel: itaalia.

2 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiiv 2000/12/EÜ krediitiasutuste asutamise ja tegevuse kohta (edaspidi „direktiiv 2000/12“ või „direktiiv“, EÜT L 126, lk 1).

3 — Eelkõige järgmised nõuded: algkapital (artikkel 5), krediitiasutuse juhtorgan ja peakontori asukoht (artikkel 6), olulist osa omavad osanikud või aktsionärid ning liikmed (artikkel 7) ja tegevuskava (artikkel 8).

liikmesriigile, kus neile tegevusluba anti ja kus asub nende peakontor, veel ükskõik millises liikmesriigis sellise filiaali, mis ei ole juriidiline isik, või teenuste osutamise kaudu tegevuslubade vastastikuse tunnustamise süsteemi alusel (artikkel 18).

7. Panga- ja rahanduskorralduse komitee (edaspidi „pangakorralduse komitee”) ⁶ määrusega nr 86-13 keelati nõudehoiusest intressi maksmine.⁷

8. Keeldu kohaldatakse eurodes väeringustatud nõudehoiuste suhtes, mis on avatud Prantsusmaa alaliste elanike poolt.

Siseriiklik õigus

6. Code monétaire et financier’ (partie législative) (valuuta- ja finantsseadustik) artikkel L.312-3 sätestab eeskirjad nõudehoiuste või vähemalt viieaastase tähtajaga hoiuste kontodelt intressi maksmiseks ning näeb ette järgmist:

„Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on krediidasutusel, kes võtab avalikkuselt vastu vahendeid nõudehoiuste või vähemalt viieaastase tähtajaga hoiuste avamiseks, keelatud ükskõik mil viisil maksta nende hoiuste pealt kõrgemat intressi, mis on kehtestatud [panga- ja rahanduskorralduse komitee või] ⁴ majandusministri määrusega”. ⁵

4 — 1. augusti 2003. aasta seaduse nr 2003-706 (avaldatud *Journal Officiel*, 2.8.2003) artikliga 43 jäeti ära nurksulgudes olevad sõnad; sama seaduse artiklis 47 sätestatakse aga, et panga- ja rahanduskorralduse komitee eeskirjad jäävad edasi kehtima. Seega ei muutnud see oluliselt käesolevas asjas tähtsust omavat õiguslikku raamistikku, nagu Prantsuse valitsus Euroopa Kohtule esitatud küsimusele antud vastuses selgesõnaliselt kinnitas.

5 — Mitteametlik tõlge.

II. Asjaolud ja menetlus

9. Hispaania äriühingu Caixa Holding Prantsusmaal asuv tütarettevõtja Société Caixa-Bank France (edaspidi „CaixaBank France”) andis 2002. aastal pangakorralduse komiteele teada oma kavatsusest viia turule nõudehoiuse konto, millelt makstakse alates 1500-eurosest hoiusest 2% intressi.

10. Pangakorralduse komitee 16. aprilli 2002. aasta otsusega keelati CaixaBank France’il sõlmida Prantsusmaa alaliste elanikega uusi nõudehoiuste lepinguid ja kohustati

6 — Vt 4. joonealune märkus.

7 — Pangakorralduse komitee määrusega nr 92-13 laiendati seda keeldu teises liikmesriigis registrijärgset asukohta omavate pankade Prantsusmaal asuvate tütarettevõtjate poolt vastu võetud hoiustele.

teda tühistama varem sõlmitud lepingute tingimused, mis nägid ette taolise intressi maksmise.

13. CaixaBank France, BNP Paribas ja teised menetlusse astunud Prantsuse pangad, Prantsuse valitsus ja komisjon on esitanud Euroopa Kohtule oma märkused.

11. Kõnealune äriühing kaebas nimetatud otsuse peale edasi Conseil d'État'le, väites, et keeld maksta alaliste elanike nõudehoiuste kontodelt intressi on vastuolus asutamislepingu asutamisevabadust käsitlevate sätetega.

III. Õiguslik analüüs

Esimene küsimus

12. Kuna Conseil d'État pidas antud küsimust oluliseks, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

14. Poolte seisukohad kõnealusel küsimuses võib kokku võtta järgmiselt.

„1. Kuna Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiiv 2000/12/EÜ kõnealust küsimust ei käsitle, kas siis liikmesriigi poolt tema territooriumil seaduslikult tegutsevatele pankadele kehtestatud keeld maksta nõudehoiustelt või muudelt tagasimakstavatelt vahenditelt intressi piirab asutamisevabadust?

15. CaixaBank France ja komisjon väidavad peamiselt seda, et vaidlusaluse meetme rakendamine kujutab endast tõhusa ja tulusa pangandustegevuse piirangut, mis on keelatud EÜ artikliga 43, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus eelkõige kohtuasjades Kraus⁸, Gebhard⁹ ja Pfeiffer¹⁰, ning esitavad rea argumente, mida on edaspidi vastavalt vajadusele analüüsitud.

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis millistele üldistele huvidele saab taolise piirangu õigustamiseks vajaduse korral toetuda?”

8 — 31. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-19/92: Kraus (EKL 1993, lk I-1663).

9 — 30. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-55/94: Gebhard (EKL 1995, lk I-4165).

10 — 11. mal 1999. aasta otsus kohtuasjas C-255/97: Pfeiffer (EKL 1999, lk I-2835).

16. Komisjon leiab veel, et tuleb hinnata Prantsuse õigusnormide kooskõla asutamislepinguga seoses nende normide võimaliku rakendamisega teises liikmesriigis asutatud krediitiasutuste filiaalidele. Ta väidab, et ka sellest vaatenurgast lähenedes on kõnealused õigusnormid ühenduse õigusega vastuolus, kuna nendega rikutakse direktiiviga 2000/12 filiaalidele kehtestatud ühtlustatud eeskirju.

17. Seevastu Prantsuse valitsuse ja menetlusse astunud Prantsuse pankade seisukoha järgi kohustab EÜ artikkel 43, nagu Euroopa Kohus on seda tõlgendanud,¹¹ asukohaliikmesriiki sisuliselt kohtlema teise liikmesriigi kodanikke samamoodi nagu oma kodanikke seoses õigusega alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana, keelates ühenduse kodaniku kodakondsusel põhineva igasuguse otsese ja kaudse või varjatud diskrimineerimise.

18. Nad väidavad, et eranditeta kohaldatavad siseriiklikud meetmed võivad piirata asutamisevabadust vaid juhul, kui need on seotud kutsetegevuse alustamisega, mitte aga siis, kui nad reguleerivad ainult sellel tegevusalal

tegutsemise tingimusi, nagu käesolevas kohtuasjas.¹²

19. Nad väidavad, et käesolevas asjas käsitletavat piirava iseloomuga meetmed on igal juhul liiga ebaselged ja kaudsed selleks, et neid saaks pidada asutamislepinguga vastuolus olevateks asutamisevabaduse piiranguteks.

20. Neid kaalutlusi arvesse võttes esitan alljärgnevalt käesoleva kohtuasja analüüsi.

a) Esialgne märkus

21. Kõigepealt tuleb märkida, et Conseil d'État küsib Euroopa Kohtult, kas asutamislepinguga on vastuolus vaidlustatud meetme kohaldamine teises liikmesriigis asutatud panga Prantsusmaal asuvale tütaretevõtjale. Niisiis tõusetub käesolevas kohtuasjas küsimus liikumisvabaduse kasutamisest, kui luuakse iseseisva juriidilise isikuna tegutsev tütaretevõtja.

11 — Vt 18. juuni 1985. aasta otsus kohtuasjas 197/84: Steinhauser (EKL 1985, lk 1819), 10. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-111/91: komisjon v. Luksemburg (EKL 1993, lk I-817) ja 30. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-168/91: Konstantinidis (EKL 1993, lk I-1191).

12 — Pankade argumentid tuginevad töötajate osas 15. detsembri 1995. aasta otsusele kohtuasjas C-415/93: Bosman (EKL 1995, lk I-4921) ja 27. jaanuari 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-190/98: Graf (EKL 2000, lk I-493) ning teenuste ja kapitali vaba liikumise osas vastavalt 10. mai 1995. aasta otsusele kohtuasjas C-384/93: Alpine Investments (EKL 1995, lk I-1141), 13. mai 2003. aasta otsusele kohtuasjas C-98/01: komisjon v. Ühendkuningriik (EKL 2003, lk I-4641) ja 13. mai 2003. aasta otsusele kohtuasjas C-463/00: komisjon v. Hispaania (Golden Shares; EKL 2003, lk I-4581).

22. Kohus peab vastamisel piirduma selle küsimusega. Erinevalt komisjonist (vt eespool punkt 16) ma ei arva, et küsimuse eset oleks võimalik laiendada nii, et see hõlmaks ka vaidlusaluse meetme võimalikku kohaldamist pangale, kes kavatseb filiaali kaudu Prantsusmaal pangandustegevust alustada. Liikmesriigi kohtu esitatud küsimus nimetatud teemasse ei puutu ega ole ka asjakohane nimetatud kohtus poolelioleva kohtuasja lahendamisel.

b) Asutamisvabaduse piirangu mõiste

23. Olles asjasse selgust toonud ja jõudnud põhiküsimuseni, pean esmalt tõdema, et kuigi vaidlusalune meede ei käsitle *pangandustegevuse alustamist*, on sellel tõenäoliselt siiski oluline *mõju majanduslikele tingimustele nimetatud tegevusega* tegelemiseks, mille osas ka poolte seisukohad teatud määral ühtivad. Kõnealuse meetmega välistatakse nimelt sellise olulise pangatoote nagu nõudehoiuse konto pealt intressi teenimine, millega ühelt poolt tiheneb sellist liiki pangatoodet pakkuvate pankade vaheline konkurents, kuid teisalt seevastu on võimalik säilitada tasuta peamised pangateenused, mis muidu võivad kahjumit tuua.

24. Poolte arvamused lahknevad peamiselt küsimuses, kas sellist meetet saab avaldatava mõju tõttu pidada asutamisvabaduse piiranguks, kui seda kohaldatakse teises liikmesriigis asuva krediitiasutuse tütarettevõtjale.

25. CaixaBank France ja komisjon märgivad nimelt, et vähemalt kohtuasjadele Kraus ja Gebhard tuginedes võib öelda, et ühenduse piires liikumisvabaduse lai tõlgendamine on saanud osaks Euroopa Kohtu praktikast. Selle tõlgenduse kohaselt on keelatud igasugune siseriiklik meede, mis võib ühenduse kodanikke takistada asutamislepinguga tagatud põhivabaduste teostamistel või muuta see nende jaoks vähem atraktiivseks, vaatamata kodakondsusel põhineva diskrimineerimise puudumisele.¹³

26. Nad lisavad, et sarnane takistav mõju võib tekkida iga kord, kui konkreetne siseriiklik meede vähendab majandustegevuse tulusust, muutes asutamisõiguse eeskirjadele vaatamata selle tegevuse vähem atraktiivseks.

27. CaixaBank France märgib veel, et isegi juhul kui konkreetset majandustegevust käsitlevad tingimused ei ole ühenduse tasan-

¹³ — Vt eespool viidatud kohtuotsused Kraus, punkt 32, ja Gebhard, punkt 37.

dil ühtlustatud, takistab liikmesriik, kes soovib võtta vastu või säilitada olemasolevad eeskirjad sellise tegevuse kohta, *üksnes selle tegevuse kaudu* nende isikute asutamisvabadust, kes on pärit paindlikumat regulatsiooni omavast liikmesriigist.

rangud, mis kitsendavad [...] asutamisvabadust” ning rakendatakse osutatud keeldu „allpool esitatud sätete kohaselt”.

28. Prantsuse pangad väljendavad omakorda kahtlust kõnealuste kohtuotsuste tõelise tähenduse kohta: nende väite kohaselt selgub kõnealuste otsuste tegemise aluseks olevate asjaolude taustal, et sisuliselt tunnistatakse nende otsustega ebaseaduslikuks vaid diskrimineerivad meetmed, mis *otsest mõjutavad* füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise *alustamist*.

31. Teise lõigu järgi, kus määratletakse raamistik nimetatud keelu kohaldamiseks, sätestatakse, et asutamisvabadus hõlmab „õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtjaid [...] neil tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestavad selle riigi seadused, kus asutamine toimus”.

29. Märkisin siinjuures omalt poolt, et Euroopa Kohtu praktika, mis käsitleb üldiselt asutamisvabadust ja majanduslikult aktiivsete isikute liikumisvabadust siseturu piires, ei ole üheselt selge ning seda võib, nagu käesolevasi kohtuasjas, tõlgendada erinevalt või isegi vastuoluliselt. Et teha kindlaks, millist EÜ artikli 43 tõlgendust kasutada, on vaja viidatud kohtupraktikat lähemalt vaadata, kuid enne seda tuleks põgusalt analüüsida asutamislepingu sõnastust.

32. Ühenduse traditsioonilises kohtupraktikas on püütud tunnustada võrdse kohtlemise põhimõtte alla kuuluvat asutamisvabadust,¹⁴ lugedes EÜ artikli 43 esimeses lõigus sätestatud piirangute keelu sisuliselt samaväärses otsese ja kaudse diskrimineerimise keeluga seoses teises lõigus sätestatud majandustegevuse alustamise ja jätkamisega.

30. Teatavasti koosneb EÜ artikkel 43 kahest lõigust. Esimese lõigu järgi keelatakse „pii-

33. Kuigi alates kohtuasjas Kraus tehtud otsusest, milles käsitleti ühte Saksamaa võetud meetet teatavate nõuete kohta välismaal saadud diplomi seaduslikkuse tunnustamiseks, tundub, et Euroopa Kohus on

14 — Vt selle kohta muu hulgas 28. aprilli 1977. aasta otsus kohtuasjas 71/76: Thieffry (EKL 1977, lk 765, punkt 19) ja eespool viidatud kohtuotsus Steinhäuser (punkt 14).

hakanud kohaldama võrdse kohtlemisega võrreldes rangemat kriteeriumi ja sisuliselt tunnistanud, et isegi mittediskrimineerivad meetmed võivad asutamisevabadust piirata.

34. Viidatud otsuses Euroopa Kohtu tehtud analüüsis on omistatud suurt tähtsust — mis ületab isegi võimaliku diskrimineerimise — siseriikliku meetme pärssivale mõjule ühenduse kodanike asutamisevabaduse kasutamisele.

35. Sellega seoses tundub, et kohtu jaoks ei ole oluline, et kõnealusel siseriiklikul meetmel oleks *otsene mõju* majandustegevuse *alustamisele*, et seda saaks pidada asutamislepinguga vastuolus olevaks piiranguks; vaidlusalune meede kujutaks endast EÜ asutamislepingu artikli 52 (nüüd EÜ artikkel 43) tähenduses olulist takistust juba üksnes võimaliku negatiivse mõju tõttu *majanduslike atraktiivsusele* teatud kutsealadel *tegutsemiseks*.¹⁵

15 — Vt eelkõige punktid 21 ja 22, mis kõlavad järgmiselt: „21. [S]elline diplom saanud isik nagu põhikohtuasjas kõne all, võib sattuda soodsasse olukorda oma kutsealal tegutsemisel, kuna selle diplomi alusel on tal võimalik saavutada *kõrgemat palka või kiiremat teenistusastmetel edasijõudmist* või jõuda oma karjääri vältel teatavatele ametikohtadele, mis on ette nähtud eriti kõrgelt kvalifitseeritud isikutele. 22. Samamoodi on võimalusest kasutada välismaal omandatud akadeemilist kraadi, millele on lisatud kutsealal tegutsemiseks vajalik siseriiklik diplom, *suurel määral abi*, kui alustatakse tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana ning igal juhul on sellest abi siis, kui *tegutsetakse vastaval kutsealal*.” (Kohtujuristi kursiiv).

36. Siiski peab rõhutama, et Krausi kohtuasjas tehtud otsust on võimalik ka teistmoodi tõlgendada, sest sarnase, kuid oluliselt rangema kriteeriumi kasutamise oleks võinud pigem tingida kohtuasja tehilolud kui üldine tõlgenduslik valik.

37. Kui lähtuda sellest teisest tõlgendamise vaatenurgast, siis saab Euroopa Kohtu lähenemist Krausi kohtuasjas pidada loomulikuks reaktsiooniks Saksamaa karistava ise-loomuga õigusnormidele välismaal diplomi saanud isiku kohta, kuna kõnealuste normide alusel kohustati omandatud kvalifikatsiooni õiguslikuks tunnustamiseks asjaomast isikut täitma neid nõudeid, mis ei olnud vajalikud Saksamaal saadud diplomite puhul.

38. Sama võib väita ka sellele järgnenud kohtuotsuse Gebhard ja kõige hilisemate kohtuotsuste Mac Quen¹⁶ ja Payroll¹⁷ kohta, mille esemeks oli hinnata selliste siseriiklike meetmete kooskõla asutamislepinguga, mis otseselt piiravad juurdepääsu reguleeritud kutsealale potentsiaalselt diskrimineerivate eeskirjade alusel.

16 — 1. veebruari 2001. aasta otsus kohtuasjas C-108/96: Mac Quen (EKL 2001, lk I-837).

17 — 17. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-79/01: Payroll Data Services (EKL 2002, lk I-8923).

39. Ehkki vastab tõele, et nendel juhtudel on Euroopa Kohus kasutanud mõistet piirang selle laias tähenduses, mis hõlmab kõik „siseriiklikud meetmed, mis võivad takistada asutamislepinguga tagatud põhivabaduste teostamist või muuta selle vähem atraktiivseks”.¹⁸

42. Kõnealune meede ei olnud seotud majandustegevuse ehk toiduainete turustamise alustamisega, vaid see jäi iseenesest avatuks kõikidele siseriiklikele ja välismaa ettevõtjatele. Samuti ei olnud see meede sellise iseloomuga, et see oleks otseselt või kaudselt diskrimineerinud asutamisvabadust kasutavat isikut, koheldes teda ebasoodsamalt kui isikuid, kes selles liikmesriigis juba tegutsevad.

40. Sama sõnastust kasutatakse 1999. aastal tehtud kohtuotsuses Pfeiffer.¹⁹ Erinevalt teistest eespool viidatud kohtuasjadest näib, et nimetatud asjas on Euroopa Kohus andnud piirangu mõistele äärmusliku hinnangu, pidades asutamisvabaduse piiranguks ka siseriiklikku meedet, mille mõju isikute liikumisele on kõiki asjaolusid kaaludes kõike muud kui vahetu ja otsene.

43. Vaatamata sellele pidas Euroopa Kohus Austria õigusnorme siiski asutamisvabadust piiravaks — kuigi kohus leidis, et see on õigustatud tööstusomandi kaitse vajadusest lähtuvalt —, tehes Saksamaa ettevõtjale ja tema Austria tütarettvõtjale kohustuslikuks „kohandada neile alluvate ettevõtete esitusviisi vastavalt asukohale”.²⁰

41. Selles asjas paluti Euroopa Kohtul hinnata niisuguste Austria õigusnormide kooskõla asutamislepinguga, mis käsitlevad ärinime segiajamise tõenäosust. Täpsemalt seisnes küsimus selles, et Saksamaa ettevõtjale kuuluval tütarettvõtjal keelati kasutada teatavat ärinime, mida emaettevõtja Saksamaal juba kasutas, kuid mis langes sisuliselt kokku Austria konkurendi ärinimega.

44. Sellisele pretsedendile tuginedes võib väita, mida CaixaBank France sisuliselt ka teinud on, et igasugune siseriiklik meede, mis vähendab konkreetse majandustegevuse kasumimarginaali, muutes seeläbi kasvõi kaudselt asutamisvabaduse kasutamise vähem atraktiivseks, piirab asutamisvabadust.

18 — Vt eespool viidatud kohtuotsus Gebhard, punkt 37 (kohtu-juristi kursiiv).

19 — Vt eespool 10. joonealune märkus.

20 — Eespool viidatud kohtuotsus Pfeiffer, punkt 20.

45. Lisaks sellele, kui oletada, et *igasugune* siseriiklik meede, mis võib liikumisvabaduse kasutamise muuta vähem atraktiivseks minu poolt kirjeldatu kohaselt, on põhimõtteliselt keelatud, siis võib väita, et kui konkreetset majandustegevust käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme ei ole ühtlustatud, loob kõige rangemaid eeskirju rakendav riik automaatselt takistuse teistest liikmesriikidest pärit isikute asutamisvabadusele.

46. Käesolevat kohtuasja silmas pidades võib seega eeltoodu põhjal järeldada, et kõnealune Prantsusmaa meede, millega sunnitakse CaixaBank'i rakendama erinevaid äristrateegiaid ühelt poolt Prantsusmaa tütarettevõtjale ja teisalt ülejäänud liikmesriikide tütarettevõtjatele, kujutab endast just selle asjaolu tõttu EÜ artiklis 43 keelatud asutamisvabaduse piirangut.

47. Mitmes muus kohtuasjas ei ole Euroopa Kohus sellist ranget kriteeriumi siiski kohaldanud, vaid lugenud isikute vaba liikumise lubamatuks piiranguks sellise siseriikliku meetme, mis *otseselt takistab* majandustegevuse alustamist või mis on eriti *diskrimineeriva iseloomuga*, kuivõrd see ei taga majandustegevuse alustamiseks või selle jätkamiseks võrdseid tingimusi õiguslikult ega faktiliselt.

48. Siinjuures on kohane viidata 1995. aastal tehtud kohtuotsusele Alpine Investments,²¹ 1996. aastal tehtud kohtuotsusele Perfili,²² 1997. aastal tehtud kohtuotsusele Futura Participations ja Singer²³ ja 2001. aastal tehtud kohtuotsusele Metallgesellschaft jt.²⁴

49. Eriti otsuses Alpine Investments rõhutas Euroopa Kohus kriteeriumi *otsene takistus tegevuse alustamiseks*.

50. Nimetatud kohtuasi puudutas siseriiklike õigusnorme, millega keelati Hollandis asuvatel finantsteenuseid pakkuvatel ettevõtjatel võtta potentsiaalsete klientidega kontakti telefoni teel, st eelkõige rakendada nn *cold calling* meetodit,²⁵ antud liikmesriigi või teiste liikmesriikide territooriumil.

51. Euroopa Kohus leidis, et kuigi sellist keeldu eranditeta kohaldatakse, võib see siiski „olla piiriüleste teenuste osutamise vabaduse piirang”, kuna see keeld „jätab kõnesolevad ettevõtjad ilma kiire ja vahetu turunduse ja teistes liikmesriikides asuvate klientidega ühenduse võtmise meetodist”.²⁶

21 — Vt eespool 12. jõealune märkus.

22 — 1. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-177/94: Perfili (EKL 1996, lk I-161).

23 — 15. mai 1997. aasta otsus kohtuasjas C-250/95: Futura Participations (EKL 1997, lk I-2471).

24 — 8. märtsi 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-397/98 ja C-410/98: Metallgesellschaft jt (EKL 2001, lk I-1727).

25 — Potentsiaalsetele klientidele ilma nende eelneva kirjaliku nõusolekuta telefoni teel teenuste pakkumine.

26 — Kohtuotsus Alpine Investments, punkt 28.

52. Vastuseks väitele võimaluse kohta kohaldada analoogia alusel tuntud kohtuotsust Keck ja Mithouard (millel peatun pikemalt punktis 70 jj) toonitas Euroopa Kohus veel, et „keelu, millega on antud juhul tegemist, on aga kehtestanud liikmesriik, kus asuvad teenuste osutajad, ning see puudutab mitte ainult pakkumisi, mis [on tehtud] isikutele, kes asuvad selle liikmesriigi territooriumil või paiknevad teenuste tarbimiseks ümber, vaid ka pakkumisi, mis [on tehtud] teiste liikmesriikide territooriumil asuvatele isikutele”. Niisiis Euroopa Kohtu seisukoha järgi kõnealune keeld „otseselt piira[s] juurdepääsu teenuste turule teistes liikmesriikides” ja võis seega „takistada ühendusesisest teenustega kauplemist”.²⁷

53. Viimasest täpsustusest nähtuvalt on Euroopa Kohus teinud selgeks, et selleks, et eranditeta kohaldatavat siseriiklikku meedet saaks pidada teenuste osutamise vabaduse piiranguks, peab see otseselt piirama juurdepääsu teenuste turule teistes liikmesriikides. Seevastu ei piisa sellest, et „teised liikmesriigid kohaldavad samalaadsete teenuste osutajatele vähem rangeid õigusnorme kui need, mis kehtivad antud territooriumil”.²⁸

54. Samasugusele järeldusele, mis tuleneb kohtuotsusest Alpine Investments, on minu arvates jõutud ka 1995. aastal tehtud kohtuotsuses Bosman,²⁹ 1996. aastal tehtud kohtuotsuses Semeraro Casa jt,³⁰ 1997. aastal tehtud kohtuotsuses SETTG,³¹ 1999. aastal tehtud kohtuotsuses Zenatti³² ja 2000. aastal tehtud kohtuotsuses Graf.³³

55. Eelkõige oleks vaja hetkeks peatuda viimati nimetatud kohtuotsusel, mille on langetanud Euroopa Kohtu täiskogu. Selles kohtuasjas oli küsimuse all selliste siseriiklike sätete vastavus asutamislepingule, mis potentsiaalselt piiravad töötaja õigust loobuda ühest töökohast teises liikmesriigis asuva võimaliku töökoha kasuks, kuna nende sätete kohaselt ei makstud töötajale sellisel juhtumil töösuhte lõpetamise hüvitist, muutes seetõttu töökoha vahetuse majanduslikult vähem atraktiivseks.

56. Euroopa Kohus lükkas tagasi argumendi selle kohta, et selline meede piirab isikute vaba liikumist siseturu piires. Euroopa Kohus viitas hoopiski otsuse Alpine Investments pretsedendile, väites, et „isegi eranditeta kohaldatavad õigusnormid, mis seavad liikmesriigi kodanikele piiranguid või üritavad takistada neid [...] teosta[mast] oma õigust

27 — *Idem*, punkt 38; kohtujuristi kursiiv.

28 — *Idem*, punkt 27. Vt selle kohta varem tehtud 28. juuni 1978. aasta otsus kohtuasjas 1/78: Kenny (EKL 1978, lk 1489, punkt 18), 3. juuli 1979. aasta otsus liidetud kohtuasjades 185/78–204/78: Van Dam en Zonen jt (EKL 1979, lk 2345, punkt 10), 7. mai 1992. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-251/90–C-252/90: Wood ja Cowie (EKL 1992, lk I-2873, punkt 19), 14. juuli 1994. aasta otsus kohtuasjas C-379/92: Peralta (EKL 1994, lk I-3453, punkt 48) ja eespool viidatud kohtuotsus Perfilli (punkt 17).

29 — Vt eespool 12. joonealune märkus.

30 — 20. juuni 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-418/93–C-421/93, C-460/93–C-462/93, C-464/93, C-9/94–C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 ja C-332/94: Semeraro Casa jt (EKL 1996, lk I-2975).

31 — 5. juuni 1997. aasta otsus kohtuasjas C-398/95: SETTG (EKL 1997, lk I-3091).

32 — 21. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-67/98: Zenatti (EKL 1999, lk I-7289).

33 — Vt eespool 12. joonealune märkus.

liikumisvabadusele”, kujutavad endast selle õiguse lubamatut piirangut, mis on põhimõtteliselt asutamislepinguga keelatud, vaid juhul, kui nad „mõjuta[vad] [otseselt] töötajate ligipääsu tööturule”.³⁴ See ei kehti aga juhul, kui piirav mõju tuleneb „liiga ebaselgest või kaudsest asjaolust”.³⁵

57. Ülaltoodud arvesse võttes saab järgnevalt teha eeltoodud analüüsi põhjal järeldused, mille alustuseks kordan varem mainitud tööika, et viidatud kohtupraktikast on raske kujundada ühte tervikut ja seepärast annab see alust lahknemisele tõlgendustele, nagu see on ka käesoleva kohtuasja puhul.

58. Kohtupraktika kohta selguse saamiseks märgiksini kõigepealt seda, et minu arvates

34 — Eespool viidatud kohtuotsus Graf, punkt 23 (kohtujuristi kursiiv). Erinevalt itaaliakeelsest versioonist ei sisalda prantsuskeelne ega ka muus keeles tekst määrõna „otseselt”; prantsuskeelses tekstis öeldakse: „pour être aptes à constituer de telles entraves, il faut qu’elles conditionnent l’accès des travailleurs au marché du travail”. Siinjuures on kohane meenutada, et nimetatud kriteeriumi kohaldamisel kõnealuses asjas rõhutas kohus nimelt, et „kõnesolevas asjas käsitletav õigusakt ei sea töötajatele piiranguid ega ürita neid takistada töölepingu lõpetamisel teise tööandja juurde tööle siirdumast, kuna õigus töölepingu lõpetamise hüvitisele ei sõltu töötaja valikust jääda oma praeguse tööandja juurde või mitte, vaid tulevikus tekkida võivast sündmusest, st võimalikust töölepingu lõpetamisest ilma töötaja algatuseta või temast sõltumatu asjaolu tõttu” (punkt 24).

35 — *Idem*, punkt 25. Euroopa Kohtu seisukoha järgi oli antud kohtuasjas töölepingu lõpetamise hüvitistest ilmajäämine „liiga ebaselge ja kaudne õigusaktis sätestatud asjaolu, et õigusakti saaks pidada töötajate vaba liikumist takistavaks, kuna töötaja algatusel töölepingu lõpetamisel ei ole ette nähtud sama tagajärg, mis on ette nähtud ilma töötaja algatuseta või temast sõltumatu asjaolu tõttu töölepingu lõpetamisel”.

on raske pidada siseriiklike sätteid, mis reguleerivad majandustegevust ilma selle tegevuse alustamist otseselt mõjutamata ning ilma õiguslikult või faktiliselt siseriiklike ja välismaa ettevõtjate vahelist diskrimineerimist põhjustamata, asutamislepinguga vastuolus olevaks ainuüksi põhjusel, et sellised siseriiklikud sätted vähendavad sellise tegevuse majanduslikku atraktiivsust.

59. Selline tõlgendus, mida saaks teatud määral tuletada eespool viidatud kohtuotsusest Pfeiffer, satuks esiteks vastuollu asutamislepingust tuleneva pädevuste jagunemise süsteemiga.

60. Teatavasti ei ole asutamislepingu käsitlevate sätete alusel antud ühendusele üldist pädevust reguleerida füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist. Nende sätetega on antud valdkond vastupidi jäetud liikmesriigi pädevusse ning piiratud üksnes diskrimineerimise ja asutamislepingute keelamisega ning ühendusele sõnaselge pädevuse andmisega siseriiklike õigusnormide kooskõlastamiseks (EÜ asutamislepingu artikli 57 lõiked 1 ja 2, nüüd EÜ artikli 47 lõiked 1 ja 2).

61. Seega kui sellist ühtlustamist ei ole toimunud, säilitavad liikmesriigid põhimõtteliselt oma pädevuse majandustegevuse reguleerimiseks mittediskrimineerivate meetmetega.

62. Teiseks annaks selline tõlgendus ettevõtjatele — nii siseriiklikele kui välismaa ettevõtjatele — võimaluse kuritarvitada EÜ artiklit 43, et vastustada igasugust siseriiklikku meedet, mis ainult põhjusel, et sellega reguleeritakse majandustegevuse tingimusi, võib lõpuks vähendada kasumimarginaali ja seetõttu ka selle konkreetse majandustegevuse atraktiivsust.

63. See tähendaks aga seda, et asutamislepingut ei rakendatata eesmärgipäraselt, st mitte selleks, et luua siseturg, kus valitsevad samasugused tingimused kui ühtsel turul ja kus ettevõtjad saavad vabalt liikuda, vaid reguleerimata turu sisseseadmiseks. Pigem võiks viimast nimetada turuks, kus eeskirjad on põhimõtteliselt keelatud, välja arvatud need, mis on üldist huvi puudutavate kohustuslike nõuete täitmiseks vajalikud ja selleks proportsionaalsed.

64. Seega olen arvamusel, et see ei ole õige suund.

65. Seevastu leian, et on kohane osutada mitmele sellisele ühenduse kohtupraktikas esinevale tõlgendusele, mille kohaselt siseriiklikud meetmed „võivad takistada või muuta asutamislepinguga tagatud vabaduste

teostamise vähem atraktiivseks” ja piirata seetõttu neid vabadusi vaid teatud tingimuste täitmisel, ehkki *in abstracto* võivad nad isikute vaba liikumist mõjutada.

66. Eelkõige olen seisukohal, et *kui mitte-diskrimineerimise põhimõtet on järgitud* — ja seetõttu tingimused majandustegevuse *alus-tamiseks ja jätkamiseks* on nii *õiguslikult kui ka faktiliselt* võrdsed —, ei saa siseriiklikku meedet pidada isikute vaba liikumise piiranguks, välja arvatud juhul, kui kõnealune meede oma eesmärgi ja mõju tõttu *otseselt mõjutab turule juurdepääsu*.

67. Viiteid selles suunas saab nii otseselt kui kaudselt tuletada enamikust eespool analüüsitud kohtupraktikast³⁶ ja see ilmneb eriti silmatorkavalt kohtuotsustest Alpine Investments ja Graf,³⁷ milles Euroopa Kohtul oli küll palutud tõlgendada töötajate liikumist ja teenuste osutamist käsitlevaid sätteid, kuid kohus väljendas üldpõhimõtet, mis on kohaldatav kogu isikute vaba liikumise valdkonnale, sh asutamisevabadusele.

36 — Punkt 48 jj.

37 — Punkt 55 jj.

68. Selline tõlgenduslik lähenemine aitab minu arvates jõuda eesmärgini, et eri siseriiklikest turgudest moodustub ühisturg, säilitades liikmesriikide üldise pädevuse majandustegevuse reguleerimiseks.

69. Samuti tundub mulle, nagu ka Prantsuse valitsus ja menetlusse astunud pangad on õigesti rõhutanud, et eespool pakutud hindamiskriteeriumi alusel on võimalik võtta isikute vaba liikumise valdkonnas arvesse olulist arengut, mis on kohtupraktikas kaupade liikumise valdkonnas viimase kümne aasta jooksul toimunud.

70. Meenutaksin siinkohal, et 1999. aastal tehtud kohtuotsuses Keck ja Mithourad³⁸ ja hilisemas, nüüdseks väljakujunenud kohtupraktikas on Euroopa Kohus otsustanud, et teistest liikmesriikidest pärit kaupadele selliste siseriiklike sätete kohaldamine, mis keelavad teatud müügi meetodid, ei takista liikmesriikidevahelist kaubandust EÜ artikli 28 mõttes, tingimusel et need sätteid kohaldatakse kõikidele selles liikmesriigis tegutsevatele ettevõtjatele ja et need mõjutavad õiguslikult ja faktiliselt ühtemoodi nii kodumaiste kui teistest liikmesriikidest pärit kaupade turustamist.³⁹

38 — 24. novembri 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-267/91 ja C-268/91: Keck ja Mithouard (EKL 1993, lk I-6097).

39 — Kohtuotsus Keck ja Mithouard, punkt 16.

71. Euroopa Kohus nendib veel, et kui need tingimused on täidetud, *ei ole* niisuguste eeskirjade kohaldamine „[teistest liikmesriikidest pärit kaupade] müüjile oma olemuselt turule juurdepääsu takistav või häirivam kui kodumaiste kaupade puhul”.⁴⁰

72. Kohtuotsusest Keck ja Mithouard tulev keskne idee baseerub seega turule juurdepääsust ja diskrimineerimisest moodustuval kahekordsel kriteeriumil: kaupade vaba liikumist takistab igasugune siseriiklik meede, mis piirab teisest liikmesriigist pärit kaupade turule juurdepääsu või on nende puhul häirivam kui kodumaiste kaupade puhul.⁴¹

73. Kokkuvõttes võib asja lähemalt vaadates öelda, et kaupu käsitlevas kohtupraktikas on kohtuotsusest Keck ja Mithouard lähtuvalt kohaldatud samasugust kriteeriumi, mida on hiljem kohaldatud isikute vaba liikumise

40 — Kohtuotsus Keck ja Mithouard, punkt 17 (kohtujuristi kursiiv).

41 — Vt muu hulgas selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Keck ja Mithouard, punkt 17; 15. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-292/92: Hünermund jt (EKL 1993, lk I-6787, punkt 21); 2. juuni 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-401/92 ja C-402/92: Tankstation 't Heukske ja Boermans (EKL 1994, lk I-2199, punkt 12); 9. veebruaril 1995. aasta otsus kohtuasjas C-412/93: Leclerc-Siplec (EKL 1995, lk I-179, punkt 21); 29. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas C-391/92: komisjon v. Kreeka (EKL 1995, lk I-1621, punkt 13), 13. jaanuari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-254/98: TK-Heimdienst (EKL 2000, lk I-151, punkt 26); 8. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-405/98: Gourmet International Products (EKL 2001, lk I-1795, punkt 18). Vt sama teema kohta kohta eespool viidatud kohtuasjas Graf kohtujuristi Fennelly ettepaneku punkt 19. Vt kõige hilisem 11. detsembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-322/01: Deutscher Apothekerverband (EKL 2003, lk I-14887, punkt 67 jj).

valdkonnas kohtuotsustes Alpine Investments⁴² ja Graf⁴³.

74. Sarnane kriteerium — mis on eespool käsitletu kohaselt viimase kümne aasta jooksul leidnud kinnitust enamikus kohtuotsustes isikute vaba liikumise valdkonnas⁴⁴ — ei lähe mingil moel vastuollu Euroopa Kohtu seisukohaga kohtuotsustes Kraus ja Gebhard.

75. Kõnealune kriteerium üksnes täpsustab ülalosalutatud kohtuotsustes kasutatud piirangu mõiste ulatust, ilma et selle sisu oleks küsimuse alla seatud. Minu poolt eespool (punkt 66) kirjeldatud täpsustusega on püütud vältida vaid seda, et kõnealuse mõiste liiga laialivalguv sõnastus ei põhjustaks isikute liikumisvabaduse moonutatud tõlgendamist, mille tagajärjel loetakse piiranguks ka meetmeid, mille mõju nimetatud vabaduse teostamisele on ainult hüpoteetiline või täiesti ebaselge ja kaudne.

42 — Vt eespool punkt 49 jj.

43 — Vt eespool punkt 55 jj.

44 — Vt eespool punkt 44 jj. Vt lisaks toodud käsitlusele sarnane lähenemisiis 5. novembri 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-208/00: Überseering (EKL 2002, lk I-9919, punkt 78 jj: täielik juurdepääsu keeld); 21. novembri 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-436/00: X ja Y (EKL 2002, lk I-10829, punktid 36 ja 67: kaudne diskrimineerimine) ja 6. novembri 2003. aasta otsuses kohtuasjas C-243/01: Gambelli jt (EKL 2003, lk I-13031, punkt 48: kaudne diskrimineerimine).

76. Seega võin teha järelduse, et üldise seisukoha järgi saab majandustegevust reguleerivaid liikmesriigi eeskirju asutamisevabadust puudutavas osas pidada asutamislepinguga keelatud piiranguteks, kui need eeskirjad panevad seda vabadust kasutava ettevõtja õiguslikult ja faktiliselt tingimustesse, mis on ebasoodsamad, võrreldes selles riigis asutatud ettevõtjaga, või mõjutavad oma eesmärgi või tagajärgede tõttu otseselt tema juurdepääsu turule.

c) Vaidlustatud meetme olemus

77. Järgnevalt vaatlen lähemalt asjaomast Prantsuse meedet käesolevas kohtuasjas, s.o niisuguse välismaa krediidiasutuse nagu Caixa-Bank France tütarettevõtjale kohaldatav nõudehoiuse kontodelt intressi maksmise keeld.

78. Minu poolt eelnevalt üldiselt kirjeldatud kriteeriumiga seoses tuleb kõnealust meedet hinnata järgmist loogikat järgides. Kõigpealt on vaja selgeks teha, kas see meede on *õiguslikult diskrimineeriv* või kas selle eesmärk on *reguleerida juurdepääsu* pangandustegevusele. Kui see nii ei ole, siis peab kindlaks tegema, kas selle meetme kohaldamise tõttu satuvad tütarettevõtjad siiski *de*

facto ebasoodsamasse olukorda, võrreldes traditsiooniliselt Prantsuse turul asuvate ja tegutsevate konkurentidega; lõpuks on vaja tuvastada, kas see meede ei ole oma mõju tõttu *otsene takistus* krediiditurule *juurdepääsuks*.

79. Esmalt pean vajalikuks märkida, et kindlalt saab ümber lükata väite kõnealuse meetme diskrimineeriva iseloomu kohta — ja sellega näivad pooled suures osas nõus olevat —, sest formaalsest seisukohast lähtudes ei aseta see meede pangandustegevust puudutavate tingimuste osas välismaiseid ettevõtjaid ebasoodsamasse olukorda, võrreldes kodumaiste ettevõtjatega.

80. Teise punkti puhul on sama lihtsalt võimalik tagasi lükata väide, et kõnealuse meetme *eesmärk* on reguleerida pangandustegevusele juurdepääsu.

81. Teatavasti on pangandustegevusele juurdepääsuks vajalik siseriiklike pädevate asutuste väljastatud tegevusluba vastavalt direktiivile 2000/12.⁴⁵ Liikmesriigid kehtestavad nimetatud tegevusloa saamise tingimused samas direktiivis ühtlustatud kriteeriumide alusel, mis puudutavad konkreetset õigus-

likku vormi, teatavat osa- või aktsiakapitali, teatavaid nõudeid märkimisväärset osa omavatele aktsionäridele jne (vt eespool punkt 5 ja 3. joonealune märkus).

82. Ühtegi neist tingimustest ei ole nõudehoiduselt intressi maksmist käsitlevate eeskirjadega muudetud, kuna need eeskirjad reguleerivad ainult nõutava loa saanud asutuse pangandustegevuse tingimusi.

83. Seda arvesse võttes jääb veel analüüsida eespool punktis 77 toodud kahte probleemi, s.o kas kõnealune meede võib panna välismaa pankadele kuuluvad Prantsusmaa tütar-ettevõtjad tegelikult ebasoodsamasse olukorda, võrreldes traditsiooniliselt Prantsusmaal tegutsevate pankadega, ning olla seetõttu oma *olemuselt* diskrimineeriv või kas see meede võib oma mõju tõttu piirata otseselt krediiditurule juurdepääsu.

84. Minu arvates sõltub sellise hindamise tulemus mõjust, mida kõnealune meede võib Prantsuse krediiditurule konkreetselt osutada. Niisiis on vaja hinnata fakte, mis põhimõtteliselt tuleb jätta siseriikliku kohtu ülesandeks.⁴⁶

46 — Vt muu hulgas 18. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-107/98: Teckal (EKL 1999, lk I-8121, punktid 29–31); 22. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas C-318/98: Fornasar jt (EKL 2000, lk I-4785, punkt 32); 16. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-421/01: Traunfellner (EKL 2003, lk I-11941, punkt 21).

45 — Vt eespool punkt 5.

85. Selleks peaks siseriiklik kohus välja selgitama, kas vastab tõele — nagu Caixa-Bank France ja komisjon sisuliselt väidavad —, et kõnealune siseriiklik meede takistab välismaa pankade tütarettevõtjatel tõhusalt konkureerida avalikkuselt hoiuste vastuvõtmisel traditsiooniliselt Prantsusmaa territooriumil tegutsevate pankadega, millel on laiaulatuslik esinduste võrgustik, või kas sellel turul on vastupidi muid märkimisväärsed konkurentsivõimalusi, nagu Prantsuse valitsus ja Prantsuse pangad väidavad.

86. Eriti on vaja tuvastada, kas Prantsuse krediiditurul on hõlpsasti kättesaadavad muud hoiuseliigid, millelt saab tõrgeteta intressi maksta ja tänu millele saavad pangad omavahel *tõhusalt* konkureerida avalikkuselt hoiuste vastuvõtmisel.

87. Vastupidisel juhul on välismaa panga tütarettevõtjal raske suurendada kapitali hoiuste vastuvõtmise kaudu ja ta oleks sunnitud kasutama pankadevahelist turgu oma pangandustegevuse finantseerimiseks. Seega peaks ta lõppkokkuvõttes kandma suuremaid kulusid kui traditsiooniliselt Prantsusmaal tegutsevad pangad, millel on avalikkuselt hoiuste kogumiseks paremad võimalused tänu oma laiaulatuslikule esinduste võrgustikule.

88. Sellisel juhul saaks teha järelduse, et kõnealune meede paneb välismaa pankade tütarettevõtjad *tegelikult ebasoodsamasse olukorda* Prantsuse pankadega võrreldes ja kujutab endast seega asutamislepinguga keelatud asutamisevabaduse piirangut.

89. Neil asjaoludel jääksid need pangad seoses keeluga pakkuda turul nõudehoiust, mille pealt makstakse intressi, ilma ainsast tõhusast vahendist klientide saamiseks Prantsuse turul. Sellest tuleneb, et arvestades mõju, mida kõnealune meede avaldab, võib see meede ka *otseselt takistada* välismaa pankade tütarettevõtjate *juurdepääsu Prantsuse turule* ja piirata ka sellest seisukohast lähtudes asutamisevabadust EÜ artikli 43 tähenduses.⁴⁷

d) Järeldused

90. Seega teen kokkuvõtteks Euroopa Kohule ettepaneku vastata Prantsuse Conseil

47 — Sellise oletuse puhul oleks keelul maksta jooksevkontodelt intressi teatud määral analoogne mõju *cold calling*'u keelamisega, mis oli kohtuasja Alpine Investments esemeks (vt eespool punkt 50 jj). Nagu eespool mainitud, leiti sellise juhtumi puhul, et nimetatud keeld võib olla „piiriüleste teenuste osutamise vabaduse piirang” niivõrd, kui võrd see „jätab asjaomased ettevõtjad ilma kiire ja vahetu turunduse ja teistes liikmesriikides asuvate klientidega ühenduse võtmise meetodist” (punkt 28).

d'État' esitatud esimesele küsimusele nii, et liikmesriigi siseriiklikud sätted, mis reguleerivad konkreetset majandustegevust, kujutavad endast EÜ artikli 43 alusel põhimõtteliselt keelatud asutamisevabaduse piiranguid, kui nad panevad seda vabadust kasutava ettevõtja õiguslikult ja faktiliselt tingimustesse, mis on ebasoodsamad, võrreldes selles riigis asuva ettevõtjaga, või mõjutavad oma eesmärgi või tagajärgede tõttu otseselt tema juurdepääsu turule.

Teine küsimus

93. Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud liikmesriik teada, kas esineb üldisest huvist tingitud põhjuseid, mis võiksid õigustada sellist asutamisevabaduse piirangut, mis võib tuleneda kõnealuse siseriikliku meetme kohaldamisest.

91. Niisugune siseriiklik meede nagu keeld maksta eurodes väeringustatud nõudehoiusest intressi, on EÜ artiklis 43 keelatud asutamisevabaduse piirang, kui selle kohaldamine jätab välismaa pankade tütarettevõtjad ilma võimalusest tõhusalt konkureerida avalikkuselt hoiuste vastuvõtmisel traditsiooniliselt liikmesriigi territooriumil tegutsevate pankadega, millel on laiaulatuslik esinduste võrgustik.

94. Esiteks pean vajalikuks märkida, et ühenduse kohtu ja siseriiklike kohtute pädevuse jaotuse raames ei ole mitte Euroopa Kohtu, vaid eelotsusetaotluse esitanud kohtu — kui ta leiab, et vaidlusalust siseriiklikku meedet tuleb pidada asutamisevabaduse piiranguks EÜ artikli 43 tähenduses — ülesanne otsustada, kas see piirang on õigustatud või mitte.⁴⁸

92. Selle hindamine on siseriikliku kohtu ülesanne, kes peab kontrollima eelkõige seda, kas Prantsuse krediiditurul on hõlpsasti kättesaadavad muud hoiuseliigid, millelt saab tõrgeteta intressi maksta ja tänu millele saavad pangad omavahel tõhusalt turul konkureerida.

95. On välja kujunenud põhimõte, et Euroopa Kohus võib siiski eelotsuse küsimusele vastamisel vastavalt vajadusele anda selgitusi ja osutada tõlgendamiskriteeriumile, et anda siseriiklikule kohtule juhiseid menetluses oleva kohtuasja lahendamiseks.⁴⁹

48 — 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-424/97, Haim (EKL 2000, lk I-5123, punkt 58) ja eespool viidatud kohtuotsus Payroll jt, punkt 29.

49 — *Ibidem*.

96. Siinjuures peab juhtima siseriikliku kohtu tähelepanu sellele, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on siseriiklikud meetmed, mis piiravad isikute vaba liikumist, kuid mida kohaldatakse igale isikule või äriühingule, kes tegutseb vastuvõtva liikmesriigi territooriumil, õigustatud juhul, kui need vastavad olulistele üldiste huvidega seotud vajadusele, kui nad on taotletava eesmärgi tagamiseks sobivad ja kui nad ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks.⁵⁰

97. Prantsuse valitsus ja menetlusse astunud Prantsuse pangad väidavad sisuliselt seda, et kõnealust meetmet õigustab tarbijakaitset puudutav oluline vajadus ja peale selle väljendab see meede tähtsat majanduspoliitilist valikut, mille Prantsuse valitsus on teinud.

98. Eriti tarbijakaitse osas põhjustaks nende arvates kõnealuse keelu tühistamine olulist kulude kasvu jooksevkontode haldamisel. Järelikult peaksid pangad nende hinnagul

hakkama võtma tasu praegusel ajal tasuta osutatavate pangateenuste eest, sh tšekkide väljastamise ja sularaha väljavõtmise eest.

99. Nende seisukohalt on nõudehoiusest intressi maksmise keeld — nagu eespool mainitud — üks tähtsatest majanduspoliitilistest valikutest, millega edendatakse keskmise pikkusega ja pikaajaliste hoiuste kasutamist, et seeläbi eelkõige inflatsiooni pidurdada.

100. CaixaBank France ja komisjon leiavad, et nimetatud vajadused ei ole piisavad kõnealuse meetme õigustamiseks. Nende arvates ei ole see meede igal juhul proportsionaalsuse printsiibiga kooskõlas.

101. Omalt poolt leian, et nii hoiuste kasutamise edendamise kui ka tarbijakaitse eesmärgid on mõlemad kaitsmist väärivad ja tundub, et vaidlustatud meede on tööpoolest kohane vahend nende eesmärkide saavutamiseks. Samas arvan, et alljärgnevatel põhjustel läheb Prantsuse seadusandja valitud vahend kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik.

102. Pikaajalise hoiuse kasutamise edendamisega seoses tundub mulle ausalt öeldes vähe tõenäoline, et ainus rakendatav vahend

50 — Eespool viidatud kohtuotsused Kraus, punkt 32; Gebhard, punkt 37; 9. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas C-212/97: Centros (EKL 1999, lk I-1459, punkt 34); eespool viidatud kohtuotsused Pfeiffer, punkt 19; Haim, punkt 57; Payroll jt, punkt 28.

on täielik keeld maksta lühiajalise hoise pealt intressi. Nõudehoiselt makstavate intresside ülemmäära kehtestamine või keskmise pikkusega ja pikajaliste investeeringute soodustamine tunduvad vähemalt esmapilgul täiesti kohased alternatiivsed meetmed.

kohta lõplikku otsust, sest siseriikliku kohtu ülesanne on tuvastada, kas ühenduse õiguses kehtestatud tingimused (millele on viidatud eespool punktis 96) on tema menetluses olevas kohtuasjas täidetud.

103. Tarbijakaitse küsimuses kaldun nõustuma CaixaBank France'i esitatud argumentidega, et tarbijate kaitseks vajalikku peamiste pangateenuste tasuta osutamise jätkamist saab kohaselt tagada vähem piiravate meetmetega.

106. Ei saa välistada, et sel juhul võivad esile kerkida sellised asjaolud või esitatakse sellised argumentid, millel alusel saab õigustada niisugust meedet nagu siseriikliku kohtu menetluses olevas kohtuasjas kõne all. Kordan, et antud olukorras tundub mulle ikkagi, et kõnealust meedet ei õigusta sellised olulised üldise huviga seotud vajadused nagu tarbijakaitse ja hoiustamise edendamine, sest see meede läheb kaugemale sellest, mis on nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalik.

104. Olen ka ise sama meelt, et selle eesmärgi saavutamiseks piisab sellest, kui kohustada krediitiasutusi pakkuma tarbijate taotlusel ilma intressita nõudehoiust koos peamiste pangateenuste tasuta osutamisega, kuid lubades nendel asutustel samal ajal pakkuda ka intressiga nõudehoiust, millega võib vajadusel kaasneda peamiste pangateenuste osutamine tasu eest.

107. Seega teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Prantsuse Conseil d'État' esitatud teisele küsimusele nii, et kui sellised siseriiklikud meetmed nagu käesolevas asjas kõne all, piiravad asutamisevabadust EÜ artikli 43 tähenduses, siis tuleb — Euroopa Kohtule esitatud asjaolude alusel — asuda seisukohale, et selline piirang ei ole õigustatud käesolevas asjas viidatud oluliste üldiste huvidega seotud vajadustega, s.o tarbijakaitse ja hoiustamise edendamisega.

105. Siinkohal pean aga siiski meelde tulemata, et Euroopa Kohus ei langeta selle

IV. Ettepanek

108. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Prantsuse Conseil d'État' esitatud küsimustele järgmiselt:

1. Liikmesriigi siseriiklikud sätted, mis reguleerivad konkreetset majandustegevust, kujutavad endast EÜ artikli 43 alusel põhimõtteliselt keelatud asutamisvabaduse piiranguid, kui nad panevad seda vabadust kasutava ettevõtja õiguslikult ja faktiliselt tingimustesse, mis on ebasoodsamad, võrreldes selles riigis asuva ettevõtjaga, või mõjutavad muul viisil otseselt tema juurdepääsu turule.

Niisugune siseriiklik meede nagu keeld maksta eurodes väeringustatud nõudehoiusest intressi, on EÜ artiklis 43 keelatud asutamisvabaduse piirang, kui selle kohaldamine jätab välismaa pankade tütarettevõtjad ilma võimalusest tõhusalt konkureerida avalikkuselt hoiuste vastuvõtmisel traditsiooniliselt liikmesriigi territooriumil tegutsevate pankadega, millel on laiaulatuslik esinduste võrgustik.

Selle hindamine on siseriikliku kohtu ülesanne, kes peab kontrollima eelkõige seda, kas Prantsuse krediiditurul on hõlpsasti kättesaadavad muud hoiuseliigid, millelt saab tõrgeteta intressi maksta ja tänu millele saavad pangad omavahel tõhusalt turul konkureerida.

2. Kui sellised siseriiklikud meetmed nagu käesolevas asjas kõne all, piiravad asutamisvabadust EÜ artikli 43 tähenduses, siis tuleb — Euroopa Kohtule esitatud asjaolude alusel — asuda seisukohale, et selline piirang ei ole õigustatud käesolevas asjas viidatud oluliste üldiste huvidega seotud vajadustega, s.o tarbijakaitsega ja hoiustamise edendamisega.